

Vergaderjaar 2020–2021

33 576

Natuurbeleid

Q

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 oktober 2020

Hierbij bied ik u de zesde Voortgangsrapportage Natuur 2019¹ (VRN) aan. De Voortgangsrapportage is opgesteld door de provincies en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) gezamenlijk en beschrijft de belangrijkste ontwikkelingen met betrekking tot het natuurbeleid in 2019. Tevens wordt een doorkijkje gegeven naar de ontwikkelingen in 2020².

Tevens geef ik in deze brief mijn reactie op de tweede lerende evaluatie van het Natuurpact 2020; «Samen de puzzel leggen voor natuur, economie en maatschappij», die is gepubliceerd door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)(zie hiervoor de weblink: <https://www.pbl.nl/publicaties/lerende-evaluatie-van-het-natuurpact-2020>).

Deze twee rapportages gaan beide over de voortgang van het natuurbeleid en vormen belangrijke bouwstenen voor het Programma Natuur.

Voortgangsrapportage Natuur 2019

De VRN rapporteert in eerste instantie over de voortgang van de gemaakte afspraken in het Natuurpact en de resultaten van de Rijksinzet in de grote wateren. Daarnaast belichten we ontwikkelingen die over het te rapporteren jaar ook hebben gespeeld. Twee onderwerpen springen er in 2019 bovenuit: de stikstofproblematiek en de rapportage van het IPBES over de wereldwijde achteruitgang van de biodiversiteit. Maar er zijn meer thema's die langskomen, zoals het Natura 2000-beleid, de Rijkswateren en de verbinding tussen natuur en landbouw. Nieuwe onderwerpen ten opzichte van de vorige VRN zijn onder meer de Nationale Parken, natuur en de gebouwde omgeving, en de vergroening van de financiële sector. Het ambitiedocument Nederland Natuurpositief is een belangrijk gezamenlijk resultaat waarop we kunnen voortbouwen met het

¹ Ter inzage gelegd bij de Directie Inhoud,

² Zie voor de VRN ook de weblink: www.bij12.nl/vrn.

Programma Natuur. Zo zijn op vele fronten inspanningen gepleegd, waarbij het uiteindelijk gaat om de resultaten voor de natuur in het algemeen en het doelbereik van de Vogel- en Habitatrichtlijn in het bijzonder.

De monitorgegevens over de natuurkwaliteit bevestigen de trend van de afgelopen jaren: in de natuurgebieden is sprake van een stabilisatie en er zijn zelfs tekenen van enig herstel, terwijl de natuur in het agrarisch gebied en in de stad nog steeds afneemt. Hieruit blijkt dat het natuurbeleid in natuurgebieden effect heeft, maar nog onvoldoende is om de totale afname in biodiversiteit tegen te houden en verder te herstellen. Hiervoor zijn extra inspanningen nodig bovenop de afspraken in het Natuurpact. Dit zal worden uitgewerkt in het Programma Natuur.

Een van de afspraken uit het Natuurpact betreft de inrichting van 80.000 ha extra natuur. Provincies werken hier samen met terreinbeherende organisaties hard aan. De oppervlakte van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) is weer verder toegenomen. In 2019 is 1.882 ha verworven grond gerapporteerd – een versnelling ten opzichte van voorgaande jaren – en is 2.727 ha ingerichte natuurgrond gerapporteerd. Dit betekent dat inmiddels 41.470 ha is gerealiseerd van de in het Natuurpact afgesproken 80.000 ha extra ingerichte natuur in 2027. De resterende inrichtingsopgave bedraagt nu nog 38.530 ha. De provincies hebben daarnaast de ambitie om nog eens 6.947 ha extra natuur in te richten. Hiermee wordt de afspraak van het Natuurpact ruimschoots geborgd in de ambitie van de provincies, maar een versnelling van de inrichting is wel noodzakelijk. Het NNN zal dan in 2027 in totaal een omvang hebben van 742.421 hectare. Daarnaast hebben Rijk en provincies de ambitie om de realisatie van natuur buiten het NNN kwantitatief (in ha) in beeld te brengen, zoals eerder is toegezegd aan de Tweede Kamer (Kamerstuk 33 576, nr.63). Rijk en provincies overleggen onder welke definitie dit mogelijk al in de zevende VRN kan worden vormgegeven.

Naar aanleiding van de motie-Futselaar en De Groot (Kamerstuk 33 576, nr. 145) is in (de bijlage van) de rapportage aangegeven hoe groot de resterende inrichtingsambitie per provincie is. Voor wat betreft het gevraagde actieplan zullen in het kader van het Programma Natuur door provincies en Rijk nadere afspraken worden gemaakt over de versnelling van de realisatie van het NNN en over extra natuur(herstel)maatregelen, die moeten leiden tot een betere staat van instandhouding van soorten en habitattypen, conform de Vogel- en Habitatrichtlijn. Met het Programma Natuur wordt ook invulling gegeven aan mijn toezegging van 10 oktober 2019 over de inzet van het grondinstrumentarium hierbij.

In mijn brief van 31 augustus 2020 heb ik de Tweede Kamer geïnformeerd naar aanleiding van het verzoek van de vaste commissie voor LNV om een beknopte natuurrapportage (Kamerstuk 33 576 nr. 197). In aanvulling hierop en in antwoord op het verzoek van de vaste commissie voor LNV van 30 september 2020 (kenmerk 33 576-197/2020D38110) kan ik berichten dat ik in de managementsamenvatting van de volgende Voortgangsrapportage Natuur samen met de provincies in zal gaan op de vier door de vaste commissie gevraagde indicatoren. Verder bespreek ik ook met de provincies hoe deze indicatoren kunnen doorwerken in de Voortgangsrapportage zelf. Ik hecht er belang aan om de wensen van de vaste commissie voor LNV op een gedegen manier te verwerken in de Voortgangsrapportage en verwacht dat in de volgende editie te hebben gedaan. Tevens zal ik naar aanleiding van het separate verzoek van de vaste commissie voor LNV van de Tweede Kamer van 30 september 2020 (kenmerk 2020Z17063/2020D38116) met de provincies in overleg gaan over het jaarlijks aan de Kamer toesturen van uniforme voortgangsrapportages over het natuurbeleid van de verschillende provincies.

Tweede lerende evaluatie van het Natuurpact; «samen de puzzel leggen voor natuur, economie en maatschappij»

In het Natuurpact is afgesproken om driejaarlijks de voortgang te evalueren tot 2028. Het Planbureau voor de Leefomgeving is gevraagd dit uit te voeren in de vorm van een lerende evaluatie. De drie hoofdambities die in het Natuurpact zijn overeengekomen zijn: 1) vergroten van de biodiversiteit, 2) het versterken van de maatschappelijke betrokkenheid bij natuur en 3) het verstevigen van de relatie tussen natuur en economie. In de tweede evaluatie zijn de onderwerpen vooral gericht op de provinciale beleidsstrategieën voor het realiseren van het Natuur Netwerk Nederland (NNN), het bevorderen van de beleving en actieve betrokkenheid van de maatschappij bij natuur en het beleid van provincies om de landbouw en recreatie meer met natuurontwikkeling te verbinden.

De conclusies en aanbevelingen van PBL onderschrijf ik en sluiten naadloos aan op de hoofdlijnen van het Programma Natuur dat ik samen met de provincies en de natuurorganisaties omzet in een uitvoeringsprogramma (brief met kenmerk 2020Z13840, 10 juli 2020). Samen werken we aan een Uitvoeringsprogramma voor de periode 2020–2030 en werken we aan een gezamenlijke agenda «natuurinclusief».

De aanbevelingen van PBL zijn op hoofdlijnen als volgt samen te vatten: Op de korte termijn (5–10 jaar) is de afronding van het NNN en het intensiveren van het huidige natuurbeleid van belang. Dit kan door grondeigenaren actiever te stimuleren hieraan mee te werken. Voor natuur buiten het NNN kunnen provincies initiatieven van burgers en bedrijven meer benutten. Op langere termijn is het van belang om natuur te verbinden met andere opgaven in de overgangszone. PBL geeft aan dat met het stikstofbeleid, gericht op extensivering van landbouwbedrijven in de nabijheid van het NNN, de mogelijkheid ontstaat een overgangszone te creëren waar opgaven voor natuur, klimaat en landbouw in samenhang kunnen worden aangepakt. PBL adviseert Rijk en provincies om nieuwe afspraken te maken over de samenhang tussen natuurontwikkeling, de aanpak van stikstof-, klimaat- landbouw en woningbouwopgaven en hiervoor een integrale gebiedsaanpak te ontwikkelen. Met het Programma Natuur geven wij invulling aan deze aanbeveling van het PBL.

De inzet van het natuurbeleid is gericht op de inspanningen die nodig zijn om de natuur te beschermen en daarmee te voldoen aan de instandhoudingsdoelstellingen van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Deze inzet levert resultaat maar er is meer nodig. De afronding van het NNN in 2027 vraagt de komende jaren niet alleen om extra inzet maar mogelijk ook om een andere (grond)strategie. Daarnaast bieden de herstelmaatregelen vooral een significant positief effect bij natte ecosystemen. Meer aandacht is nodig voor de zogenoemde droge ecosystemen, mede in het licht van de klimaatverandering. En naast investeren in natuurgebieden is en blijft het belangrijk dat we nog meer investeren in de natuur om ons heen en niet alleen in beschermde natuurgebieden. Daarom bevat het Programma Natuur ook een ambitie om onze samenleving nog meer natuurinclusief te maken. Samen optrekken is daarbij het devies. Nog meer dan voorheen gaan we inzetten op het verbinden van de natuur met de samenleving: met burgers, boeren, bedrijven. Hiermee geven wij invulling aan de aanbeveling van PBL om initiatieven van burgers en bedrijven meer te benutten.

Met het Programma Natuur zetten we tevens in op een sterkere verbinding tussen natuurontwikkeling, de aanpak van stikstof-, klimaat-adaptatie en -mitigatie, kringlooplandbouw en de woningbouwopgave ter ondersteuning van een integrale gebiedsaanpak.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
C.J. Schouten